

Łatwość podróżowania dla obywateli UE

Na ponad połowie granic wewnątrznych UE zlikwidowano wszelkie kontrole. Niepotrzebne już są paszporty czy dowody osobiste, a loty pomiędzy państwami członkowskimi traktowane są jako loty wewnętrzne.

Było to możliwe dzięki tzw. Układowi z Schengen, stanowiącemu część prawa UE. Pełnoprawnymi członkami grupy Schengen są następujące kraje: Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Irlandia, Niemcy, Portugalia, Szwecja i Włochy (ale nie Irlandia i Zjednoczone Królestwo) oraz Islandia i Norwegia (które nie należą do UE).

Dziesięć krajów, które przystąpiły do UE w 2004 r., nie uczestniczą jeszcze w pełni w Układzie z Schengen. Oznacza to, że wybierając się w podróż do jednego z tych krajów, a także do Irlandii lub Zjednoczonego Królestwa, należy posiadać ważny paszport lub dowód osobisty.

Jednak najbezpieczniej jest mieć przy sobie w czasie podróży paszport lub dowód osobisty, gdyż dla zachowania porządku publicznego czy ze względów bezpieczeństwa narodowego mogą być przeprowadzane kontrole wyrywkowe.

Wjeżdżając na obszar UE lub opuszczając go, musisz okazać ważny paszport albo dowód osobisty na granicach zewnętrznych.

Do podróżowania na obszarze UE nie potrzebujesz już jednak wizy.

Odwiedzający spoza UE

Jeżeli nie jesteś obywatelem UE, to do wjazdu na jej terytorium potrzebny Ci będzie ważny paszport.

Obywatele 33 krajów nie potrzebują wizy, aby przebywać na terytorium UE przez okres nie dłuższy niż trzy miesiące. Dotyczy to Bułgarii i Rumunii, które przystąpią do UE w 2007 r., oraz Chorwacji (Kraj kandydujący do członkostwa w UE), a także Australii, Kanady, Japonii, Nowej Zelandii i Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Jeżeli Twoja wiza została wystawiona przez jedno z państw należących do obszaru Schengen, pozwala Ci ona podróżować bez dalszych formalności również po pozostałych krajach tego obszaru. Ponadto, jeżeli posiadasz ważne pozwolenie na pobyt w jednym z tych krajów, to jest ono równoznaczne z posiadaniem wizy. Możesz jednak potrzebować wizy danego kraju, wybierając się do Irlandii, Zjednoczonego Królestwa oraz do nowych państw członkowskich.

Euro

Euro jest prawnym środkiem płatniczym dla ponad 300 milionów osób w Austrii, Belgii, Finlandii, we Francji, w Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Luksemburgu, Niemczech, Portugalii i we Włoszech. Symbolem euro jest €.

Euro używa się także w Andorze, Monako, San Marino i Watykanie.

Dania, Szwecja i Zjednoczone Królestwo nie przyjęły dotychczas wspólnej waluty. Dziesięć państw członkowskich, które przystąpiły do UE w 2004 r., stara się spełnić warunki konieczne do przyjęcia wspólnej waluty euro, jednak żadne z nich nie będzie na to gotowe co najmniej do 2007 r.

Niektóre sklepy w krajach znajdujących się poza strefą euro przyjmują płatności zarówno w euro, jak i w walucie krajowej, jednak nie są do tego prawnie zobowiązane.

Banknoty i monety ważne we wszystkich krajach UE

Banknoty euro są identyczne we wszystkich krajach, jednak każde państwo wydaje własne monety o wspólnym awersie i różniącym się w zależności od kraju rewersie, przedstawiającym jakiś symbol narodowy. Wszystkimi banknotami i monetami można się posługiwać w całej strefie euro. Zniknęły problemy i koszty związane z wymianą pieniędzy w czasie podróżowania z jednego kraju do drugiego.

Płatności transgraniczne

Dzięki przepisom wspólnotowym koszty podjęcia gotówki z bankomatu, płacenia kartą czy dokonania przelewu w euro (do kwoty 12 500 €) są obecnie takie same w całej UE.

Zakupy

Nie ma ograniczeń w ilości produktów, które możesz kupić i zabrać ze sobą podczas podróży po krajach UE, pod warunkiem że są one przeznaczone do prywatnego użytku, a nie na sprzedaż. Podatki (VAT i akcyza) są zawarte w cenie zakupu, co oznacza, że w żadnym innym kraju UE nie ponosisz żadnych dodatkowych opłat podatkowych.

Wyroby tytoniowe i alkohol

Dla sprawdzenia, czy przewożone ilości wyrobów tytoniowych i alkoholu są przeznaczone do użytku prywatnego, każdy kraj może ustalić ich dozwolone orientacyjne poziomy. Jeżeli je przekroczysz, możesz zostać poproszony o udowodnienie, że są one przeznaczone na własny użytek, i o uzasadnienie ich zakupu. Poziomy orientacyjne są wysokie. Można na przykład przywieźć z innego kraju 800 papierosów, a także 90 litrów wina i 110 litrów piwa bez składania deklaracji celnej.

Pewne przejściowe ograniczenia stosowane są ciągle w stosunku do papierosów i wyrobów tytoniowych zakupionych w nowych państwach członkowskich przez osoby zamieszkałe w innych krajach UE.

Przywóz produktów spoza UE

Przejedźni spoza UE, a także osoby powracające z wakacji za granicą mogą wwieźć pewną ilość przedmiotów osobistego użytku bez VAT i bez podatku akcyzowego. Wymienione ograniczenia wynoszą:

Tytoń	Wyroby alkoholowe
Papierosy – 200 sztuk lub	Napoje spirytusowe – 1 litr lub
Cygaretki – 100 sztuk lub	Wino – 2 litry
Cygara – 50 sztuk lub	
Tytoń – 250 gram	

Ochrona konsumentów

Konsumenty są chronieni podstawowymi przepisami prawa, które mają zastosowanie we wszystkich krajach UE. Przewidują one ujednolicenie standardów w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz szczegółowe zasady dotyczące etykietowania i promocji produktów żywnościowych. Prawo UE zapewnia szczególną ochronę w wypadku wycieków zorganizowanych oraz systemów użytkowania nieruchomości na zasadzie współwłasności. Więcej praktycznych informacji oraz pomoc przy składaniu skarg przeciwko podmiotom w innych krajach UE można uzyskać dzięki sieci Europejskich Centrów Konsumentkich (europa.eu.int/comm/consumers/map.htm), która obejmuje 13 krajów UE.

Szukaj kwiatka

Szukaj kwiatka, unijnego oznakowania produktów ekologicznych, na produktach konsumpcyjnych codziennego użytku – od detergentów po ubrania. Wykaz oznakowanych produktów ekologicznych można znaleźć na stronie www.eco-label.com. Znaczek ten może teraz również przydać się przy poszukiwaniu hotelu, pensjonatu czy schroniska przyjaznego środowisku.

Prawo jazdy

Prawo jazdy wydane w jednym kraju unijnym zachowuje ważność we wszystkich pozostałych krajach UE. W niektórych krajach oprócz własnego prawa jazdy musisz mieć ze sobą także dowód rejestracyjny pojazdu.

Minimalny wiek potrzebny do wynajęcia samochodu nie jest jednolity dla wszystkich krajów UE, lecz waha się w granicach od 20 do 23 lat. Gdziekolwiek wprowadzono też górne ograniczenia wiekowe wynoszące od 65 do 75 lat.

Ubezpieczenie pojazdu

Podczas podróży po UE ubezpieczenie samochodu zapewni Ci automatycznie, bez żadnych dodatkowych kosztów, wymaganą przez prawo minimalną ochronę: ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (OC). Ma to zastosowanie także w Islandii, Norwegii i Szwajcarii. Jeżeli w swoim kraju posiadasz pełne ubezpieczenie, sprawdź, czy polisa obejmuje także podróżę zagranicze.

Zielona karta nie jest niezbędna do podróżowania po UE, jest jednak międzynarodowo uznanym dowodem posiadania polisy ubezpieczeniowej i może ułatwić uzyskanie odszkodowania w razie wypadku. Jeżeli nie zabierasz zielonej karty, powinieneś mieć ze sobą zaświadczenie o ubezpieczeniu.

Twój ubezpieczyciel może Ci także dostarczyć europejski formularz protokołu z wypadku – standardowy dokument, który ułatwia spisanie oświadczenia na miejscu zdarzenia, jeżeli wypadek wydarzy się za granicą.

Jeździć bezpiecznie

We wszystkich państwach UE zapinanie pasów bezpieczeństwa jest obowiązkowe zarówno na przednim, jak i na tylnym siedzeniu samochodu.

Należy także pamiętać, że na Cyprze, Malcie, w Irlandii i Zjednoczonym Królestwie obowiązuje ruch lewostronny.

Maksymalna dozwolona prędkość wynosi z reguły 110, 120 lub 130 km/h na autostradach oraz 50 i 60 km/h na terenach zabudowanych.

Rozmawianie przez telefon komórkowy w trakcie jazdy zwiększa pięciokrotnie ryzyko wypadku. W sposób mniej lub bardziej bezpośredni jest zatem zabronione we wszystkich państwach UE. W niektórych krajach dozwolone jest używanie zestawów głośnomówiących lub słuchawkowych.

Maksymalny dozwolony poziom alkoholu we krwi waha się od 0,2 mg/ml do 0,9 mg/ml w większości państw. Są jednak kraje niewykazujące żadnej tolerancji, w których poziom alkoholu we krwi podczas prowadzenia samochodu musi być równy zeru.

Opłaty drogowe

W wielu państwach obowiązują opłaty za poruszanie się po niektórych drogach. Opłaty takie pobierane są np. w Austrii, Czechach, we Francji, w Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Polsce, Portugalii, Słowacji, Słowenii, na Węgrzech, we Włoszech i w Zjednoczonym Królestwie. Osoby korzystające z autostrad i dróg kategorii „A” w Austrii muszą mieć naklejoną na szybie pojazdu winiętkę świadczącą o uiszczeniu opłaty. Można ją kupić na wszystkich większych przejściach granicznych w Austrii oraz większych stacjach benzynowych. Czechy, Słowacja oraz Węgry mają podobny system nalepek umieszczanych na przedniej szybie samochodu.

Podróże po Europie

Europa: kontynent szczytący się kilkoma tysiącami lat historii, bogactwem dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazami należącymi do najpiękniejszych na świecie – oferuje turystyce wiele do odkrycia i zgłębienia. Podróżowanie po niej jest znacznie łatwiejsze dzięki istnieniu Unii Europejskiej (UE).

Terytorium 25 krajów Unii rozciąga się na kontynencie europejskim od arktycznego kręgu polarnego aż po Morze Śródziemne i od zachodniego wybrzeża Irlandii po wschodnie granice Finlandii czy obrzeża Cypru. Część granic wewnątrz UE przekracza się bez kontroli paszportu czy bagażu, a wspólna waluta – euro – ułatwia porównywanie cen w różnych krajach. Dzięki jednolitemu rynkowi obejmującemu ponad 457 milionów obywateli oferta produktów jest bogatsza, a ceny niższe.

W razie potrzeby mamy łatwy dostęp do opieki medycznej; a zwierzęta nie muszą już zostawać w domu, możemy je zabrać ze sobą w podróż. W przypadku podróży samochodem – prawo jazdy oraz ubezpieczenie pojazdu wydane w jednym z państw członkowskich UE jest ważne w pozostałych. Wszędzie działa też nasz telefon komórkowy.

Języki

Europa dysponuje bogatą paletą językową. Języki germańskie, romańskie, słowiańskie, bałtyckie i celtyckie to główne rodziny języków UE. W instytucjach UE obowiązuje 20 języków urzędowych, istnieje jednak również wiele innych, rzadziej używanych.

Wielu Europejczyków posługuje się poza językiem ojczystym co najmniej jednym językiem obcym, jednak podróżując po Europie, warto nauczyć się chociaż kilku zdań w języku miejscowym i używać ich w kontaktach z mieszkańcami danego kraju. Dodaje to kolorytu podróżom. Znacznymy od „dzień dobry”?

czeski	Dobré ráno	włoski	Buongiorno
duński	Godmorgen	lotewski	Labrit
niderlandzki	Goedemorgen	litewski	Labas rytas
angielski	Good morning	maltański	L-Għodwa l-Tajba
estoński	Tere hommikust	polski	Dzień dobry
fiński	Hyvää huomenta	portugalski	Bom dia
francuski	Bonjour	słowacki	Dobré ráno
niemiecki	Guten Morgen	słoweński	Dobro jutro
grecki	Kalimera	hiszpański	Buenos dias
węgierski	Jó reggelt	szwedzki	God morgon

Podróże lotnicze

Stworzenie jednolitego europejskiego rynku usług transportu lotniczego doprowadziło do obniżenia cen oraz zwiększenia wyboru przewoźników i usług.

Przepisy UE chronią także interesy pasażerów. Dotyczy to między innymi informacji na temat rozkładu lotów i rezerwacji, opóźnień i odwołań lotów, overbookingu czy odszkodowania w razie wypadku lub problemów z wyjazdem zorganizowanym.

Bezpieczeństwo na lotniskach

Opóźnienia i kłopotliwych sytuacji związanych z konfiskatą własności na lotniskach możesz uniknąć, upewniając się, że nie zabrałeś w podróż przedmiotów niedozwolonych. Ustanowiono obowiązującą na terenie całej UE listę przedmiotów, których nie można zabierać na pokład samolotu ani nadawać na bagaż na lotniskach UE. Władze krajowe mają obowiązek poinformować o tym pasażerów przed odprawą, więc informacji na ten temat szukaj w hali odpraw.

Dostęp do opieki zdrowotnej

Jeżeli jesteś obywatelem jednego z państw członkowskich UE i nagle zachorujesz lub ulegniesz wypadkowi w trakcie pobytu w jednym z krajów UE, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii lub Szwajcarii, możesz uzyskać pomoc lekarską bezpłatnie lub po obniżonych kosztach. Od czerwca 2004 r. wprowadzona została Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego, ułatwiająca dostęp do opieki medycznej w UE i przyspieszająca zwrot poniesionych kosztów leczenia. Karta zastępuje formularz E 111, który jednak w okresie przejściowym pozostanie nadal ważnym dokumentem.

Na razie system ten obejmuje tylko publiczną opiekę zdrowotną, a każde państwo posiada własne przepisy w odniesieniu do publicznej służby zdrowia. W niektórych krajach leczenie jest bezpłatne, w innych chory musi ponieść część kosztów, w jeszcze innych trzeba uiścić pełną opłatę, a potem ubiegać się o jej zwrot. Dlatego należy zachować wszystkie rachunki, recepty i pokwitowania.

Leki

Jeżeli zażywasz leki wydawane na receptę i zabierasz je w podróż, miej ze sobą również receptę. Weź ze sobą tylko tyle leków, ile potrzebujesz na własny użytek, ponieważ duże ilości lekarstw mogą wzbudzać podejrzenia.

Jakość wody w kąpieliskach

Unia Europejska ustanowiła bardzo surowe normy jakości wody w kąpieliskach na terenie UE. Jakość wody w kąpieliskach jest regularnie kontrolowana i roczne sprawozdania Komisji Europejskiej wykazują, że ulega ona stałej poprawie.

W nagłych wypadkach

We wszystkich krajach UE istnieje ten sam numer: 112, pod który należy dzwonić, aby uzyskać pomoc w nagłych wypadkach.

Kultura

Unia Europejska wspiera wiele europejskich projektów i wydarzeń kulturalnych. Co roku wybiera ona Europejską Stolicę Kultury. W 2005 r. wybrano Cork w Irlandii. W 2006 r. Europejską Stolicą Kultury będzie Patras w Grecji, a w 2007 r. wspólnie Luksemburg i Sibiu (Rumunia).

Europejski kalendarz imprez kulturalnych jest wypełniony festiwalami i imprezami muzycznymi, artystycznymi, teatralnymi, tanecznymi i filmowymi. W krajowych biurach turystyki można otrzymać szczegółowe informacje na temat wydarzeń, które będą miały miejsce w Europie w czasie, kiedy będziesz podróżował.

Telefonowanie bez granic

Na terenie całej UE obowiązuje taki sam sposób wybierania połączeń międzynarodowych – należy wybrać 00. Numery kierunkowe do poszczególnych krajów:

A	Austria	43	FIN	Finlandia	358	M	Malta	356
B	Belgia	32	GB	Zjednoczone Królestwo	44	NL	Niderlandy	31
CY	Cypr	357	GR	Grecja	30	P	Portugalia	351
CZ	Republika Czeska	420	H	Węgry	36	PL	Polska	48
D	Niemcy	49	I	Włochy	39	S	Szwecja	46
DK	Dania	45	IRL	Irlandia	353	SK	Słowacja	421
E	Hiszpania	34	L	Luksemburg	352	SLO	Stowenia	386
EST	Estonia	372	LT	Litwa	370			
F	Francja	33	LV	Łotwa	371			

Kody nazw państw są identyczne z oznaczeniami używanymi w rejestracjach samochodowych.

Telefony komórkowe

Dzięki wspólnemu technologicznemu standardowi GSM możesz korzystać ze swojego telefonu komórkowego w całej Europie, a także w wielu innych częściach świata. Zanim jednak rozpoczniesz podróż, skontaktuj się ze swoim operatorem, aby upewnić się, że Twój telefon posiada zasięg za granicą, czyli tzw. *roaming*. Koszty tej usługi zależą od Twojego dostawcy. Nie zapomnij, że rozmowy prowadzone za granicą obciążają rachunek zarówno osoby dzwoniącej, jak i Twój własny.

Elektryczność

W sieci elektrycznej w całej Europie płynie prąd zmienny o napięciu 230 V i częstotliwości 50 Hz. Cypr, Irlandia, Malta i Zjednoczone Królestwo postępują się kwadratowymi wtyczkami z trzema bolcami, ale ogólnie wszystkie inne państwa UE posługują się wtyczkami z dwoma bolcami. Mogą występować między nimi pewne różnice, ale zasadniczo powinny być w stanie wszędzie korzystać z urządzeń takich, jak suszarka do włosów czy golarka. Przejściówki są dostępne w sprzedaży na lotniskach i w ośrodkach turystycznych.

Do 2012 r. wprowadzony również zostanie elektroniczny mikrochip, który pozwoli na łatwą identyfikację zwierzęcia. Do tego czasu jako sposób identyfikacji można stosować tatau. Nie dotyczy to Irlandii, Malty i Zjednoczonego Królestwa, gdzie już teraz obowiązuje mikrochip.

Broszura Podróże po Europie jest publikowana co roku. Jej poszerzona wersja internetowa zawierająca linki do bardziej szczegółowych informacji na temat podróży, jest dostępna pod adresem: europa.eu.int/abc/travel

^[1] Publikacja Komisji Europejskiej, Dyrekcji Generalnej ds. Prasy i Komunikacji, sierpień 2005

^[2] Zdjęcia: Drogowskazy: Zefa. Pozostałe zdjęcia (od Lewej do prawej): Roberto Trioschi; Orbis/ Van Parys Media; Zefa; Emmanuel Trepant; Zefa

^[3] NA-6905-383-PLP